

ధర్మము

విచారణ

పాము కొంగ ముంగిస కాకి కథలు

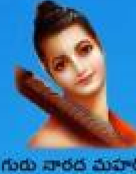

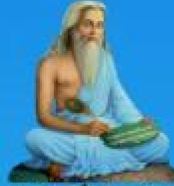
సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

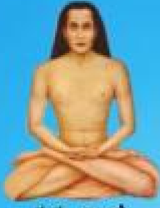

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

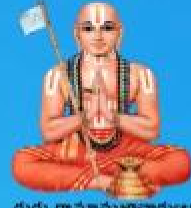
శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

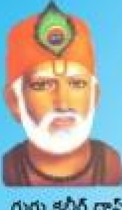

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

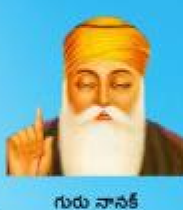

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

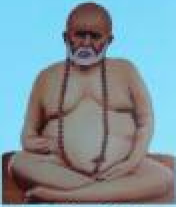

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

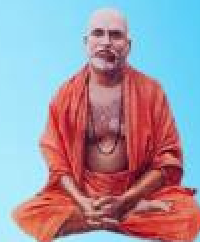

గురు సాయి బాబా

గురు అరవిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc ×

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals
Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
• Rashtrapati Bhavan • CMU-Books • Sanskrit • TTD,Tirupathi • Kerala Sahitya Akademi	• INSA	• Times of India • Indian Express • The Hindu • Deccan Herald • Eenadu • Vaartha	• Tamil Heritage Foundation • AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

పాము—కొంగ—ముంగిస

ఒక యడవిలో ఒకచెట్టుమీాద ఒకకొంగ గూడుకట్టు కొని గుడ్లనుపెట్టుచుండెను. ఆచెట్టుమొదటనున్న పుట్టలో నివశించుచున్న పాము కొంగమేతకు పోజూచి దానిగుడ్లను తినివేయుచుండెను. పాము తనకుజేయుచున్న అపకారమును కొంగ తెలుసుకొనెను. గాని పామును ఏమియునుచేయలేక తన స్నేహితుడగు నొకకాకితో చెప్పి ఏడ్చెను. కాకి దానినోదార్చి ఈసమీాపమున ఒకపొదలో ఒకముంగిసగలదు. దానికిని నాకు ను చాలస్నేహము. మనమిద్దరమును దానికడకుపోయి దానిని భోజనమునకు పిలుతెము. దానికి చేపలన్న మిక్కిలి ఇష్టము. కావున నీవు కొన్నిచేపలను తెచ్చి ముక్కలుచేశి దారిపొడగు నను వేయుము. మఱికొన్నిటిని నీగూటియొద్దనుంచుము. వాసిని తిని మరలిపోవునపుడు మనము దానికి ఆపుట్టనుజూపించితిమా? అది యాపామును తప్పకచంపును. నీకీబాధతీరునని కాకిచెప్పె ను. కాకియును కొంగయును గలసి ముంగిసకడకు పోయినవి. ముంగిస కాకినిజూచి ఏమోయీా కాకిబావా? చాలకాలమున కు కనపడినావు ఇతడెవరని అడిగెను. ఇతడు నాస్నేహితుడు మిక్కిలిమంచివాడు; మనము ముగ్గురము స్నేహముగానుండవ లెనని తీసుకువచ్చితిని. అనికాకిచెప్పెను. నాకును సంతోష మే అని ముంగిస అనెను. వారుముగ్గురు కొంతసేపు కలసి యుండిరి. మీారిద్దరును యీాసాయంత్రము నాయింటికి భోజన మునకు రావలెను. నేను మరలవచ్చి మిమ్ములను తీసుకొని

పోయెదనని కొంగ చెప్పెను. ముంగిస సరే అనెను. కొంగయు కాకియు నెగిరిపోయెను. కొంగ కాకి చెప్పినటు ఏ నేటికో పోయి కొన్ని చేపలను తెచ్చి కాకి చెప్పినట్లు చేసెను. కొంగయు కాకియు కలసి మరల ముంగిసకడకు వచ్చెను. ముంగిస దారిలోనున్న చేపముక్కలను తినుచు వానితో కూడ పోయెను. అనిమూలాను ను చెట్టుపైకెక్కి గూటిలోనున్న చేపలను తిని దిగివచ్చునప్పుడు కొంగయు కాకియు ముంగిసకాపుట్టను చూపించెను. ముంగిస వానిని పొమ్మని తానాపుట్టచెంత నక్కియుండి పాము వెలుపలకు రాగానే దానిని పట్టుకొని ముక్కలుగ కొరికి చంపివేసెను.

నీతి—పరులను జెరుపగోరువారు తామే చెడుదురు.

కాకి కొంగల ప్రసంగము.

మొదటి రంగము.

కాకి—ఏమోయి కొంగబావా? విచారముగా నున్నావు.

కొంగ—కాకి బావా? నేనేమి చెప్పగలను. నేను కాపురమున్న చెట్టు మొదట నున్న పుట్టలో నొక త్రాచుపాము చేరి నేను పెట్టిన గుడ్లనన్నిటిని తనపాటను పెట్టుకొనుచున్నది. నాకు దానిబాధ తప్ప దారి ఏమియు తోచక దిగులుపడుచున్నాను.

కాకి—అయ్యో! చెప్పకష్టమే వచ్చినదే? అయినను నాకొక్క యుపాయము తోచుచున్నది. వినుము నాకు జతకాడగు ముంగిస ఈసమీపమున నొకపొదలోనున్నది. మన

మిద్గరము దానికడకుబోయి దానిని నీయింటికి భోజన
మునకు పిలచినచో దానిచేత నాపామును చంపింప
వచ్చును.

కొంగ—మహారాజువు నీవేలాగో పుణ్యము కట్టుకొనవలెను
పోదవుము రా అనిపోయెను.

2 రంగము నీను కాకి, ముంగిస, కొంగ.

ముంగిస—ఓహో కాకిబావ కాబోలు చాలకాలమునకు వచ్చి
తివి యితడెవరు?

కాకి—ఇతడా నాస్నేహితుడు చాలమంచివాడు కావున ఇతని
కిని నీకునుకూడ స్నేహము కలుపుటకు ఇచ్చటికి తీసు
కొనివచ్చినాను.

ముంగి—నాకునుచాలాసంతోషమే.వచ్చికూర్చుండుడు. (వారు
ముగ్గురు కొంతసేపు మాట్లాడిరి.)

కొంగ—(ముంగితో) నీకును నాకును ఈరోజుననే స్నేహమా
రంభము కావున నీవు మా యింటికి భోజనమున
కు రావలెను నేను మరలవచ్చి నిన్ను పిలుచుకొని పో
యెదను.

ముంగి—అయ్యో! ఇంతకన్న కావలసినదేమున్నది· నేనటులనే
వచ్చెదను. (అనగానే కాకియు కొంగయు ఎగిరిపో
యెను).

(కొంగ యేటికిపోయి కొన్ని చేపలనుదెచ్చి వాటిలో
గొన్నిటిని గూటిలోపెటి తక్కినవానిని ముక్కలుచేసి
దానిపాముగుహను పడవేయుచు కాకితోకలసి ముంగిస

యింటికివచ్చి దానినికూడ తీసుకొని చెట్టుకడకు పోవుచుండెను.)

ముంగి—(దాటిలో చేపముక్కలనుజూచి తినుచు) ఈచేపముక్కలు దాటిలోకెటులవచ్చెనో.

కొంగ—ఇదిమీకు ఫలహారం నిమిత్తం మధ్యమధ్యను నేను పెట్టితిని ?

ముంగి—చాలసంతోషము, (అని వానినితినుచు కాకి కొంగలతోకూడ కొంగగూటిలోనికి పోయి భోజనముచేసెను తరువాత నవిమూడును చెట్టుదిగివచ్చెను.)

కాకి—కొంగబావా ! యిదిఏనో పుట్టలాగున్నదే.

కొంగ—అవును, ఇదిపుట్టయే దీనిలోనే పిల్లతాగుచుపాముున్నది.

ముంగి—ఆలాగా ? అట్లయిన మీరు చెట్టుమీదికిపొండు. నేనిక్కడ నక్కియుండి పాము బైటకురాగానే దానిని చంపివచ్చెదను. అనిపొంచియుండి (పాము బైటకురాగానే ముంగిస పామును చంపివేసెను. అదిమొదలు కాకి, కొంగ, ముంగిస, స్నేహముగా నుండెను.

పాట. (మట్టు లాలి మాధవులలాలి అనుదానివలెపాడవలెను.

పల్లవి—పరులకును బాధచేయుా । వారలకు ప్రాణభంగము కలుగును । బలహీనులగువారికి తోడ్పడుచు భగవంతుడెల్లప్పుడు॥

1. కొంగయొక చెట్టుమీద । తనగుడ్లు కూర్మితోబెటగాను । పుట్టలోనున్నపామూ । ఆగుడ్లు భుజియించిపోవుచుండె॥పరుల॥

2 మిత్రమగుకాకితోడా । యాకొంగ [illegible]వించు
• చూ । తనదుఃఖ మెరిగింపగా । ఆకాకి తగుసాధనం
బిటు నే॥పరు॥

3. నానేస్తమగుముంగితో । స్నేహంబు నేనీకుకలిగించెదా
దాని సాహాయ్యమునను । పామును తప్పకాచంప
గలము॥

4. కాకి ఇటులనుబల్కగా । ఆకొంగకావించెనేస్తమటుల।
ఆముంగి దానింటికి । విందుకై అరగిపుట్టనుజూచెను॥పరు

5. పుట్టపక్కను నక్కుచూ । ఆపాము పుట్టలోనుంచిరా
గా । రెండుముక్కలుగాగను । దానిని చెండివైచెను
వేగమె॥

6. కొంగకును బాధతీరె । ఆకాకి ముంగినేస్తములయ్యెను ।
ముంగి కొంగయు కాకియు । స్నేహమున మురియుచుం
డిరి అడవిలో॥ పరు ॥

ఏనుగు మొసలి కథ

ఒక అడవిలో కొన్ని ఏనుగులు గలవు అవి గుంపులు గుం పులుగానుండును. ఒక మొగ ఏనుగును కొన్ని యాడఏనుగులు ను కలసి ఒకగుంపుగానుండెను. వేసవికాలమగుటచే ఆయేనుగు లు పగలంతయు గుహాలలోనుండి చీకటిపడినతరువాత చల్లగా లికొరకును హారముకొరకును ఏనుగులు గుహాలలోనుండి బైటు దేరి కొంతసేపు అడవిలో ఆటలాడి అలసి దాహముకాగా నీ రుత్రాగుటకునుస్నానముచేయుటకు దగ్గర ఉన్నఒకపెద్ద చెఱు వునకు పోయును. ఏనుగులకు నీటిలోని అటలన్న సంతోషమె క్కువగాన నాయేనుగులు చెఱువులోదిగి యీతలాడచుతొండ

మూఁతో నీరుపూరించి పైకి ఎగజల్లుచు ఒకదానిమీద ఒకటి పోసుకొనుచు తామరపువ్వులనుగూడ పెరికి తలలమీద పెట్టుకొనుచు చిత్తమువచ్చినట్లు ఆడుచుండెను. ఆగుంపులోనున్నవన్నియు ఆడ ఏనుగులే. మొగ ఏనుగు ఒక్కటిమాత్రమే యుండెను. ఏనుగులు మంచి ఆటసందడిలోనుండగా నీళ్ళలోపలనుండి వచ్చి ఒకమొసలి మొగఏనుగ కాలుపట్టుకొనెను. అదిచూచి భయపడి ఆడ ఏనుగులన్నియు గట్టెక్కెను. మగ ఏనుగు బలమైనది. మొసలికూడ బలమైనదేకావున ఆరెండింటికిని గొప్ప జగడమాయెను. ఏనుగును నీటిలోనికి లాగవలెనని మొసలి ప్రయత్నము. మొసలిని గట్టుమీదకు లాగవలెనని ఏనుగ పన్నాగము. కాని ఒకదాని నొకటి గెలువలేకపోయెను. తిండి తిప్పలు లేకుండ ఎన్నాళ్ళో పోరినవి. మొసలి నీళ్ళలోనుండుటచేత దానికి బలముతగ్గ లేదుగాన ఏనుగుకు క్రమముగా బలము తగ్గిపోయినది. ఏనుగు చావునకు సిద్ధమైనది. ఆడ ఏనుగులు ఏడ్పుటతప్ప ఏమియును చేయలేకపోయెను. మగ ఏనుగుకు దిక్కెవరును కనబడలేదు. ఆశలన్నియు పోయినప్పుడు హరినామస్మరణము కలిగెను. ఏనుగమనస్సు విష్ణుమూర్తిమీదకు పోయినది. మనస్సుఇతరసంగతులమీదకు పోకుండా విష్ణుమూర్తిమీదనే ఉంచి ఏనుగు ప్రార్థించెను. నారాయణుడు దయగలవాడు. మొఱబెట్టిన వారిని కరుణించి రక్షించును. కావున అతడు ఏనుగు యేడ్పు వినబడగానే హరి ఎవ్వరితోను చెప్పకుండ అతివేగముగ అచటికివచ్చి తనచక్రమును బంపి నీటిలోనున్న మొసలినిచంపి ఏనుగును బ్రతికించెను గనుక భగవంతుని ప్రార్థించిన వారికి ఎట్టి ఆపదలైనను తొలగిపోవును.

పాట (సరస్వతీదేవినీసాటి శ్రీలయము) అనుమాదిరిపాడవలెను.

పల్లవి—హరిని నమ్మినవారికి పనిలోపలను
బాధలుకలిగిన బాపును ఆశ్రీశ ॥హరి॥

1. అడవిలో ఏనుగులన్నియు గుంపులు
గూడి వచ్చెను కడుప్రీతితోడను ॥హరి॥

2. పగటెల్లగపాలలో అగుపడకుండనంచి
మహాప్పులుతీరగెడు మడుగు సేరగలుగు ॥హరి॥

3. ఏనుగుగుంపులు మడుగు చేరి ఒకనాటిరాత్రి
అడవిలోపలనుండి అందరును గుంపులుగా ॥హరి॥

4 దగ్గరనున్న చెరువు దాపుచేరి నదిగి
దానిలోపలదిగి స్నానములాడెను ॥హరి॥

5. అంతలోనొకమొసలి ఆమొగ ఏనుగు
కాలినిబట్టుకొని గట్టిగలాగెను ॥హరి॥

6. అన్ని ఏనుగులును ఆడపెయుగుట
భయపడిగట్టునకు పరుగెత్తుకొనిపోయెను ॥హరి॥

7. ఏనుగు మొసలియు పోరాడ్చుగనిపోరెను
తిండిలేకపోడగ పెక్కుదినములు అవల ॥హరి॥

8. ఏనుగుచిక్కితా పట్టుగు మొసల్యు
మకరిచేతిలోనుండు మరికొంతబలుసి ॥హరి॥

9. దక్కలేనందుకు సిగుతోడను
హరినినిశ్చల భక్తి ఆకరిచేసెను ॥హరి॥

10. తన్నువేడినవారి సియాగ్రాసానడు
ఆమహావిష్ణువు ఆకరిగాచె ॥హరి॥

కప్ప—కొంగ—దేవేంద్రుడు

ఒక యడవిలో ఒకమడుగుకలదు. దానిలో చాలకప్పలున్నవి. అవన్నియు ఒకనాడు సభచేసెను. ఓకప్పలారా! ప్రపంచములో నన్నిజాతులవారికి రాజులుండి ఆరాజులు ఏలుచుందురు. రాజ్యములోనివారు సుఖపడుచుందురు. పాములకు శేషుడురాజు, పక్షులకు గరుత్మంతుడు రాజు, మృగములకు సింహము రాజు గాని కప్పలమగు మనకు రాజులేడు. కాబట్టి మనది రాజులేని రాజ్యముగా యున్నది. అనియొక కప్ప అనెను. మానము అందరులకు యేమిచేయుదమని ఒకబోడుకప్ప యనెను. దేవేంద్రుని ప్రార్థించినచో మనకొకరాజునిచ్చునని ఒకపెద్దముసలికప్ప చెప్పెను. దానికి కప్పలన్నియు ఒప్పుకొని ఇంద్రుని వేడుకొనెను. ఇంద్రుడు వాటికోరిక తెలుసుకొని యొక బండను మడుగులో పడవైచి ఇదేమీకు రాజు అనిచెప్పెను. కప్పలాబండ దగ్గరకుపోగా బండమాట్లాడలేదు. మనరాజునకు నోరులేదు నోరులేని యిలాంటి రాజుమనకెందుకని అవిమరల ఇంద్రుని ప్రార్థించెను. ఇంద్రుడు తిరిగివచ్చి వాటిమొరవిని ఓరి ఆయిన మీకింకొకరాజును పంపెదనని చెప్పి యొకకొంగను పంపెను. కొంగనుచూచి మంచిరాజు వచ్చెనని కప్పలు సంతోషించినవి. ఆకొంగ ప్రతిరోజునను ఒకటి రెండు కప్పలమీద ఏవోకొన్ని నేరములుమోపి మీకు యిదే శిక్షయని వానిని తినసాగెను. కొన్నిరోజులగునప్పటికి సగమువంతు కప్పలు చచ్చినవి అదిచూచి భయపడి కప్పలు తిరిగి సభచేసి ఈరాజు మనలను

బ్రితుకనియ్యుడు మనకు రాజేవద్దని నిశ్చయించుకొని మఱల మొఱపెట్టగా మీకు బుద్ధివచ్చెనాదా! యని వానిమందలించి ఆకొంగను మరియొక దేశమున పడవైచెను. కప్పలు సుఖముగా బ్రితుకుచుండెను.

నీతి—అలవాటులేని పద్ధతులకు పోయిన అపాయము వచ్చును.

1 రంగము—కప్పలు.

పడుచుకప్ప—అన్నలారా! లోకములో అన్నిజీవరాసులలోను రాజులుండి ఏలుచుండుట రాజుయేలుటచేత తక్కిన వారికి సుఖముకలుగును మనకుమాత్రము రాజ లేడు ఈపద్ధతి బాగున్నదికాదు అని అనెను.

రెండవకప్ప—నిజమే, పక్షులకురాజు, గిరుటుడు, పాములకురాజు శేషుడు, జంతువులకురాజు సింహము, కప్పలమగు మనకు రాజేడి?.

బోదురుకప్ప—లేడు. సరేగాని మనమేమి చేయవలెను.

పడుచెకప్ప—ఇంద్రుని ప్రార్థించవలెను. అతడు మనకు రాజు నిచ్చును.

కప్పలు—సరే, బాగున్నది (అని కప్పలన్నియు ఇంద్రుని ప్రార్థించెను).

ఇంద్రుడు—ఓకప్పలారా! మీకేమికావలయును.

కప్పలు—స్వామీ! మాకొక రాజుకావలెను.

ఇంద్రుడు—సరే, పంపెదను. అని పోయెను (అంతలో ఒక దుంగ మడుగులోపడెను.)

ఒకకప్ప—అరుగో! రాజుగారు వచ్చినారు.
కప్పలు—మహారాజా! నమస్కారమండి.
దుంగ—మాటాడ లేదు.
కప్పలు—రాజుగారూ! మాట్లాడ రేమి. మొదట ఒకకప్పదుంగ మీాదికి ఎక్కను తరువాత పదికప్పలు ఎక్కినను దుంగ కదల లేదు మాట్లాడ లేదు.
కప్ప—మనరాజు కదలడు మెదలడు మాటాడడు వీనికి నోరు లేదు ప్రాణము లేదు.
మరొకకప్ప—మనకీరాజు ఎందుకు? మంచిరాజు నిమ్మని తిరి గి ఇంద్రుని వేడుదము (అని ఇంద్రుని ప్రార్థింపవెను.)
ఇంద్రుడు—(తనలో) వీనికి మంచిరాజు కావలెనట వీనికి బుద్ధి వచ్చులాగున చేసెదను) సరే, మరియొకరాజును బంపె దను (అనిపోయెను కొంగ నొకదానిని పంపెను).
కొంగ—(తనలో) నాపనిబాగున్నది ఏదో ఒక వంకబెట్టి రో జుకు రెండుమూడు కప్పలను చంపి తినుచుండెదను (అని అటుల చేయసాగెను) ఒకనాడుకొంగ ఎక్కడకో పోయెను).
కప్పలు—ఈరాజు వచ్చిన తరువాత మనలో నాల్గవవంతు కప్ప లు కడతేరినవి ఇంకను కొన్నిరోజులు వున్న మనలసం దరినికూడ నాశనము చేయగలదు మనకేమిగతి.?
కప్ప—మనకీరాజు పనికి రాడని మరల వేడుటచే మన మీాద కోపమువచ్చి దేవేంద్రుడు మనకీరాజు నిచ్చినాడు మర ల అతనిని ప్రార్థింపవలెను.

కప్పలు—సరే? కానిండు! (అని ప్రార్థించును).
ఇంద్రుడు—మరల మీకేమికావలెను.
కప్ప—మమ్ము రాజు దిగమింగుచున్నాడు మాకు ఏరాజును వద్దు మాదారి మమ్ము బ్రతుకనిచ్చిన అంతేచాలును గాన వీరిని తప్పించివేయుము.
ఇంద్రుడు—ఇప్పటికైన మీకు బుద్ధివచ్చినదికదా! సంతోషమే మీరాజును తీసుకొని పోయెదనులెండు (అనిపోయెను) కొంగ మరల రాలేదు కప్పలు సుఖపడినవి.

పాట—ఇంగ్లీషునోటు—ఏకతాళము

(ఆ క. కొందము మరిపాడుకొందము. అనుదానివలె).

పల్లవి—కొత్తపద్ధతుల్ కోరుదానిలో
ముందు వెనుక లరయకున్న మోసమయ్యెడున్ ॥కొ॥

1. అడవిలోపల ఒకమడుగుయందున
కలసిమెలసియుండె కొన్నికప్పలచ్చట ।కొ।

2. రాజులేనిదే రాజ్యమేమిటి
ఇంద్రువేడ రాజునిచ్చు నింకమనకును కొ।

3. అనుచుకప్పలు అతనివేడగా
బండనొకటిరాజటంచు పంపెనాతడు ।కొ।

4. బండపలుకదూ పలుకరించినా
నోరులేసిరాజటంచు దూరెకప్పలు ।కొ।

5. మరల ఇంద్రుని వరమువేడగా
కోపమునను పంపెనొక్క కొంగరాజును ।కొ।

6. కొంగ కప్పలా మ్రింగసాగెను
కప్పలెన్నో చావ చాలకలతబుట్టెను ॥కొ॥

7. కప్పలిందు్రితో చెప్పుకొనగను
పారదోలె రాజునపుడు బ్రతికె కప్పలు ॥కొ॥

సింహము—గుఱ్ఱము—కథ.

ఆకలిచే మలమలమాడుచున్న ఒకసింహ్వము ఆహార ము కొరకు అడవిలో తిరుగుచుండెను. అంతలో నొకగుఱ్ఱము దానిని దూరమునుండిచూచి కుంటుచు నడువసాగెను. సింహ్వ ము దానినిచూచి నాకిది ఈపూటకు తిండికిసరిపోవును, ఇది యేమో కుంటుచున్నది. మందువేసెదనని చెప్పి మాయచేసి చంపి తినెదనని తలపోసి దగ్గరకు పోయెను. గుఱ్ఱము కదలలేని దానివలె నిలువబడెను. గుఱ్ఱమా ! నీవేమి కుంటుచున్నావు నేను వైద్యుడను మందువేయుదును చెప్పుమని సింహమడిగెను. మ రేమియులేదు నాకాలులో తుమ్మముల్లు గ్రుచ్చుకొని అదిచీ ముపట్టియున్నది. నడువలేకున్నాను అనిగుఱ్ఱమనెను. అదెంత పని నిముషములో మాన్పెదను కాలు చూడనిమ్మని సింహ ము దగ్గరకు పోయెను. గుఱ్ఱము కాలుచాపి సింహమునకు చూ పుచు దగ్గరకు రానిచ్చి ఫెడేలుమని ఒక్కతన్ను తన్నెను. ఆ తాపుతో సింహము నేలగూలెను. గుఱ్ఱమొక్క పరుగును పరుగెత్తిపోయెను. మోసము చేయుగోరువారికే దోషము తగులును.

సంభాషణ సింహాము? గుఱ్ఱము.

సింహాము—(తనలో)నాకాకలి యగుచుండెనుతినుటకుఒక జంతు వైనను కనబడలేదు గాన నీయడవిలో తిరుగుదును (అనితిరుగు చున్నది).

గుఱ్ఱము—ఓహో, కొంపమునిగినది ఈసింహమొకటి దాపరించినది నన్నుచూచినా చంపకమానదు. దాగుటకు దారి లేదుగాన రోగిష్టిదానివలె కుంటుచూ నడచెదను. తరువాత దైవమున్నాడు (అనికుంటుచూ నడుచుచుండెను).

సింహాము—అహా! యిప్పటికి తిరుగగా, తిరుగగా, ఒకగుఱ్ఱము కనబడుచున్నది. దీనిని తినవచ్చునుగానియిది రోగిష్టిదానివలెనున్నది. రోగిష్టిదానిని తినిన నాకుకూడ రోగము వచ్చునేమో ఏమైననుసరే. ఆకలిబాధ భరింపలేకున్నాను (అని దానిదగ్గరకుపోయి) ఓహో! గుఱ్ఱముభావగారా? సరి.సరి. ఆనవాలు పట్టలేకుండనున్నాను. తమకేమో జబ్బుగానున్నట్లున్నది. నేను వైద్యుడను కావలసినమందు యివ్వగలను నీకేమిరోగిమో నాతో చెప్పుడు.

గుఱ్ఱము—సింహాముభావగారు! రోగము మాటకేమిగాని ముందు నాకీముల్లుబాధ ఎక్కువగానున్నది. వెనుకటి ఎడమ కాలిలో తుమ్మముల్లు విరిగినది. అదిచీముపట్టి నడువనియకున్నది. మీరాబాధ మాన్పగలరా?

సింహము—ఇదియెంతకార్యము నిముషములో పోగొట్టగలను. కాలు చూడనిమ్ము (అని వెనుకకుపోయి కాలు చూడ సాగెను).

గుఱ్ఱము—ఇదిగో చూడుమని కాలు చూపించుదానివలె పైకెత్తి సింహము దవడమీాద గట్టిగా నొక్కతన్ను తన్నెను. అందువల్ల సింహము నేలకూలెను. గుఱ్ఱము దాడున పరుగెత్తిపోవుచు నన్ను చంపదలచిన నీకే చెంపపెట్టు మహాబాగా తగిలినది గదా! పరులను మోసపుచ్చు కోరికగలవారందరికి నిదియే గతిగలుగును. (అని తనలో ననుకొనెను).

గుఱ్ఱము—సింహము తోహారమట్టు.

అడవిలోనుంటుచు నరిగెడుగుఱ్ఱము నటగనెనొక సింహంబు
కడునాకలిచే బడలుచు నాకడగలవుమందులని పలికెతనుఁ
కడువడి గుఱ్ఱమునటన్ ।అడవి।

సింహము మోసముచేసెదుననుచునుచిత్తములోపల దలపోసి
ముల్లుగుచ్చుకొనె కాలిలోనని మోసముతోడుత నశ్వం
బుఁ బాధపడునటులగుపడుచుకా ।అడవి।

కాలుజూతునని కడకుజేరగాగ్రక్కున గుఱ్ఱముతన్నెను
నాకాలితాపుతో సింహము నేలనువ్రాలి కొట్టుకొనునంతటి
లో గ్రక్కునపరుఁగిడె నశ్వంబున్ ।అడవి।

మాటతీపియు మనసువిషమును గలిగినద్రోహులకిటవలెనే
చేటువెంటనే మూడకమానదు చేయకుడెన్నడు మోసము
నుఁ చేసిన చాలగగాసియగున్ ।అడవి।

కొంగ—నక్క.

ఒక అడవిలో ఒకనక్కయు ఒకకొంగయును కలవు. తన కెక్కువ తెలివితేటలుగలవని నక్కగర్వపడుచు తక్కిన జంతువులను వేళాకోళము చేయుచుండును. ఒకనాడా నక్క కొంగను వేళాకోళము చేయదలచి తనయింటికి భోజనమునకు రమ్మనమని పిలచెను. కొంగవచ్చెను. నక్క పరమాన్నము వండి లోతులేని పళ్ళెములోపోసి కొంగముందుపెట్టి తినుమని తానింకొక పళ్ళెములో పోసుకొని తినుచుండెను కొంగ పొడుగుపాటి ముక్కుగలదగుటచేత తినలేకపోయెను. నక్క ఏమి నీవేమియు తినవనగా నాకాకలిలేదు. కావున కొంచెముకొంచెముగా తినుచున్నానెను. నక్క లోలోపల నవ్వుకొనుచుండెను. కొంగ నక్కచేసిన వంచన గ్రహించి పగదీర్చుకొనదలంచి ఆలోచించుచుపోయెను. మరికొన్ని రోజులకు కొంగ నక్కను భోజనమునకు పిలచెను. కొంగతెచ్చిన మంచిమంచి చేపలను తినవచ్చునని నక్క పొంగుచుపోయెను కొంగ రకరకముల చేపలను తెచ్చి పొడుగుగాను సన్నముగాను ఉండు మూతులుగల కూజాలలో వేసి ఒకకూజాను నక్కముందుపెట్టి తినుమని తానింకొక కూజాను ముందుపెట్టుకొని అందులోనున్న చేపలను తనముక్కుతో పైకితీసి తినుచుండెను. నక్కమూతికూజాలోపటనే లేదు. కొంగ తినుచుండగా నక్కకు నోరూరుచున్నది. అదితినలేక ఇటునటు చూచుచుండెను. ఏమినక్కబావా? మంచిమంచి చేపలు ఎన్నో కూజాలోనున్నవి ఒక్కదానినైనను తినవేమని కొంగయనెను. ఏమోనాకీచేపలవాసననసరిపడ లేదుఇంతేగాక నేను ప్రొ

ద్దునసే మాంసముతిని వచ్చితిని అనిచెప్పి తాను చేసినదానికి కొంగ తగినట్లు చేసినదని తెలుసుకొని సిగ్గుపడి నక్క వెడలి పోయెను. గనుక ఒకరిని వంచన చేయవలెనన్న తనకే వంచన కలుగును.

ప్రసంగము—1 వ రంగము.

నక్క—ఈకొంగ చాలపొంగుచున్నది. దీనికి పరాభవము చేసెదను. కొంగబావా ! నేను యీరోజున చిత్రమైన పరమాన్నము చేసితిని నీవు మాయింటికివచ్చి కొంచము రుచిచూచిపొమ్ము

కొంగ—అయ్యో ! అభ్యంతరమేమి అలాగేవచ్చెదను పద. (అనిపోయెను).

నక్క—అదిగో ! ఆలోతులేని పళ్ళెములోపోసిన పరమాన్నమును త్రాగుము నేనీపళ్ళెములోని పాయసమును త్రాగెదను (అని త్రాగుచుండెను).

కొంగ—(తనలో) నన్నిదిమోసము చేసినది నేను త్రాగలేనని ఈలోతులేని పళ్ళెములో పోసినది.

నక్క—కొంగబావా ! నేనంతయును తినివేసితిని. నీవుకొంచమైనను తినలేదేమి ?

కొంగ—మరేమియు లేదు. నాకాకలిలేదు. కొంచెము కొంచెముగా రుచిచూచితిని ఇకచాలును పోయెదను.

2 వ రంగము.

కొంగ—(తనలో) నక్క నన్ను చేసిన మోసమునకు తిరిగి మోసము చేయవలెను. అదిగో వచ్చుచున్నది. నక్కబావా! నీవు నాకు పాయసము విందుచేసితివి. నేను నీకు మంచి చేపల విందుచేసెదను మాయింటికి రమ్ము.

నక్క—(తనలో) నాకు మాంసమేగాని చేపలెప్పుడును దొరకవు నేను కడుపు నిండ తినెదను. (కొంగతో) ఆ! అలాగే వచ్చెదను.

కొంగ—అదిగో సన్నపుమూతిగల కూజాలో నీవు తినుము ఈ కూజాలో ఉన్నదానిని నేను తినెదను. (అని తినసాగెను).

నక్క—కొంగ నాకన్న రెండాకులు యెక్కువ చదివినది అప్పుడది రుచియైన చూచెనుగాని నాకిప్పుడామాత్రమయినను ప్రాప్తము లేదు. ఇప్పుడు నాకా చేపలు అందుట లేదు.

కొంగ—అయ్యో! తినవేమి? బావా! మొగమాటమా? నెమ్మదిగా కూర్చుని ఒక్కటైనా తినుము.

నక్క—అబ్బే చేపలంటే ఏమిటో అనుకొన్నాను నాకావాసనే పడదు. అంతేకాక నేను పొద్దుననే మాంసముతిని వచ్చినాను నాకాకలి లేదనిపోయెను.

కొంగ—(తనలో) నేనే తెలివైనదానని పొంగుచుండు నక్కకు చక్కని పరాభవము జరిపితిని.

నక్క ఇకనైనను యితరులను ఎగతాళి చేయుచనకొనెను,

పాట. అటవీస్థలముల కరుగుచుచూ (అనుదానివలె పాడవలెను)

పల్లవి—తెలివి చాలగ గలదనుచు తలచుచు హేళన సలుపకుమా॥

నక్క—నేడొక చిత్రము నేజేతు కొంగకు భంగముకాగా

కొంగ—నక్కబావా నీవెక్కడికీ పోవుచునుంటివి పొద్దునన్నే

నక్క——నిను భోజనమునకును నే బిలువా వచ్చితి రావలెన చ్చటకి

కొంగ——అందులకేటికి సందియము నడువుము యింటికి కడు వడిగన్

నక్క——పళ్ళెరమున నదెపాయసము లోతులేదు తినుకడుప్రీ తిగను

కొంగ——ముక్కునకందదు కెక్కరణి తినగల పాయసమును నేను

నక్క——పాయసమొల్లో బాగుగనూ చేసితి తినవది చెల్లు నొక్కొ

కొంగ——ఆకలి లేమిని అటువలెనె తినుచుంటిని కొద్దిగను

నక్క——ముక్కు కందదని మొరలిడగా గొప్పకుబొంకెదు కొక్కెరయు

కొంగ——చాలగసంతోషము నీకు చేపల విందును చేసెదను

నక్క——నీవు పిలచితిగావుననూ వచ్చెదతప్పక అచ్చటకి

కొంగ——లోతగుకూజాలోగలవూ ఆచేపల తినుమధికముగా

నక్క——కొంగచాలభంగము చేసె మోసమునకుబదుల్మోసమును

కొంగ——మంచిచేపలవి కొంచముగాఅయిననుతినవేమందునికన్

నక్క——ఈవాసన నాకించుకయుయిష్టము లేదిక ఎటుతిందున్

పెద్దపులి——బ్రాహ్మణుడు——నక్క కథ.

ఒకవేటకాడు అడవిలో పెద్దపులిని పట్టుకొని తెచ్చి తనతోటలో నొకబోనులో పెట్టి గడియవేసెను. ఒకనాడొక బ్రాహ్మణుడుఆతోటకుబోయిబోనులోనున్న పెద్దపులినిచూచు చుండెను. అప్పుడు ‟ఓబ్రాహ్మణుడా నాకు దాహామగుచున్నది. నీవొక్కసారి తలుపుతీసినగాని నాప్రాణములు నిలువవు" అని

పెద్దపులి అనేకవిధముల బ్రతిమాలుకొనెను. ఆబ్రాహ్మణుడు 'ఓ పెద్దపులీ నేను తలుపుతీసెదనుగాని తీయగానే నీవు నాపై బడెదవేమో' అని బ్రాహ్మణు డనెను. సరి. సరి. 'ఎంతమాట! తమరు నాప్రాణము కాపాడుచుండగా నేను మీప్రాణము తీయుదునా' అని పెద్దపులి యనెను. బ్రాహ్మణుడునమ్మి తలుపు తీసెను. పెద్దపులి వెంటనే వానిమీద పడబోయెను. బ్రాహ్మణుడు కుయ్యో 'మొఱ్ఱో' యని యఱచుచు దూరముగ బోయి నీమాట నిలుపుకొనవా, నన్ను చంపెదవా అని యనెను. నా మాటనూ? నిన్ను తినుటయే! మాఱుమాటాడకుము అని పెద్దపులి మీదిమీదికివచ్చుచుండెను. కొంచెము తాళు-తాళు-మన మైదుగురు తగువరులను నడుగుదము. వారు చెప్పినట్లు మనము నడవలెనని బ్రాహ్మణుడనెను సరే-నడువుమని పెద్దపులి బ్రాహ్మణుని వెంట బయలుదేరెను. మొదట నొక మఱ్ఱిచెట్టు కనబడెను. ఓ మఱ్ఱిచెట్టా నేనీపెద్దపులిని బోనునుండి విడిపించితిని. నన్నిది చంపవచ్చుచున్నది తగవుతీర్చుమని బ్రాహ్మణుడడిగెను. ఎండకాయునప్పుడు వాన కురియునప్పుడు నానీడను తలదాచుకొను నరులకు దయలేక నాకొమ్మలను నఱుకుచుందురు. మీరు విశ్వాసము లేని వారు గావున మనుష్యులను చంపవచ్చునని మఱ్ఱిచెట్టనెను. పెద్దపులి మఱల బ్రాహ్మణునిమీద పడబోయెను. అయ్యో! నన్ను జంపకుము యింకను నలుగురు మధ్యవర్తు లున్నారని బ్రాహ్మణుడు నడుచుచుండెను. కొంత దూరమున నొకయెద్దు కనపడినది. యెద్దుబావా! దీనిని నేను రక్షించితిని, నన్ను భక్షింపనున్నది తగవు చెప్పుమని బ్రాహ్మణు డడిగెను. బలముకలిగి రాత్రియు పగలును పాటుపడునప్పుడైన నన్ను తిన్నగ జూచెడివారుకారు. ముసలిదానినై తినని

నన్నిప్పుడు సంచి విడిచి పెట్టినారు. మనుష్యులకు దయలేదు కావున నిన్ను పెద్దపులి చంపవచ్చును అని ఎద్దు చెప్పెను. సరి సరి బాగుగనే చెప్పితివనెను. అంతలో పెద్దపులి మాఱల మ్రింగరాగా తొందరపడకుము ఇంకను ముగ్గురు పెద్దలున్నారు అని బ్రాహ్మణుడు దారితీసెను వారికచట రామబంధుపక్షి కనుపించెను. అయ్యా! నేను పెద్దపులిని కాపాడితిని. నన్నిది చంపవచ్చుచున్నది. న్యాయము చెప్పుము అని బ్రాహ్మణుడడిగెను. నేనడవులలో నుండుము నరుల దగ్గరకైన బోను. వారు మా జాతిపక్షులగూళ్లలోనుండు గుడ్లను దొంగిలింతురు కావున మిమ్ము చంపవచ్చునని రామబంధుపక్షి యనెను. తనపై పడబోవు పులిని మరల బ్రతిమాలి ఆవల సాగిపోవుచుండగా కొంత దూరముననొక నదియొడ్డున పడియున్న మొసలి వారికగుపడెను. మొసలితో వెనుకటివలె చెప్పగా నేను నీళ్ళలో యుందును. నన్ను మీజాతివారు తుపాకితో కాల్చి చంపుదురు. గాన నిన్ను చంపవచ్చును అని మొసలి చెప్పెను. పులి యీసారి తప్పక చంపెదననెను. ఇంక ఒకరిని మాత్రమడిగెదను. అంతవరకు ఆగుమని బ్రాహ్మణుడు బ్రతిమాలెను. నాలుగడుగులు సాగగా ఒకచోట నొక నక్క కనుపడెను. దానితో ఆ బ్రాహ్మణుడు ఆవృత్తాంతము నంతయు చెప్పెను. నేను న్యాయముగా చూచి నగాని గ్రహించలేనని నక్క బ్రాహ్మణుని, పులిని బోనుకడకు తీసుకొనివచ్చెను. నీవెట్లుంటివో, నిన్నితడెట్లు విడిపించెనో చూడవలెను అని నక్క అనగా పెద్దపులి బోనులోనికి పోయెను. తలుపు యిది మూయ యని నక్క యడుగగా ఇదిగో యిట్లు మూసియున్నది అని బ్రాహ్మణుడు తలుపు మూసెను. గడియ యెక్కడనని నక్క యడుగగా ఇదిగో యిట్లు వేసియున్నది అని

యతడు గడియవేసెను. బ్రాహ్మణుడా! దుష్టులకు ఉపకారము చేసిన అపకారము సంభవించును గాన నీదారిని నీవు పొమ్ము అని నక్క చెప్పగా బ్రాహ్మణుడు మిక్కిలి సంతోషముతో బ్రతికితినిదైవమా యనివెళ్లెను.

1 వ రంగము. పెద్దపులి—బ్రాహ్మణుడు ప్రసంగము.

పెద్దపులి— అయ్యా! నాకు చాలా దాహముగుచున్నది. ప్రాణములు నిలుచునట్లు లేదు. ఈబోను తలుపొక్కసారి తీయుము.

బ్రాహ్మణుడు—తలుపుతీసెదనుగాని నీవువచ్చి నాగొంతుక కొరికివేయుదువేమోయని భయపడుచున్నాను.

పులి—సరి- సరి- ఎంతమాట అంతవిశ్వాసఘాతుకముండునా ? నేనట్టిపని చేయను. తలుపుతీయుము అనెను.

(బ్రాహ్మణుడు పులిమాటలునమ్మి తలుపుతీసెను. పులి అతని మీదపడబోయెను.)

బ్రాహ్మణుడు—అయ్యో! నన్నుచంపెదవా ? ఇదినీకున్యాయమా ? నీవన్నమాట తప్పుచున్నావేమి ?

పులి— ఆ ! న్యాయమే పులికి మనుష్యుని చంపితినుట న్యాయమే కాదా ? (అని మీదపడబోయెను.)

బ్రాహ్మ—మీదపడకు ఆగు- ఆగు- నీమాటయునుకాదు, నామాటయునుకాదు. తగుమనుష్యులు అయిదుగురుచెప్పినట్లు నడుచుకొందము నావెంటరమ్ము (అని యిద్దరును పోవుదురు.)

2వ రంగము. మఱ్ఱిచెట్టు, బ్రాహ్మణుడు, పులి.

బ్రాహ్మ—ఓమర్రిచెట్టా! నేనీపులిమాటనమ్మి దీనినిబోనునుండి

తీసితిని నన్నిది చంపబోవుచున్నది తగువు చెప్పుము.

మఱ్ఱి—తగువు చెప్పవలెనా ! ఎండకాయునప్పుడు వానకురియు నప్పుడు నానీడకే చేరుచు విస్వాసములేక నాకొమ్మలనే నఱికివేయు నరులకు న్యాయమెక్కడ నిన్ను చంప వలసినదే.

పులి—ఇదిగో నిన్నుచంపెదను.

బ్రాహ్మ—అయ్యో! చంపకుము మఱినలుగుఱినిఅడుగవలెను.

3వ రంగము. ఎద్దు, బ్రాహ్మణుడు పులి.

బ్రాహ్మ—ఓ ఎద్దుబావా! నేనీపులిని బోనునుండి విడిపించితిని నన్నిపుడిది చంపబోవుచున్నది. ఇది ధర్మమగునా ?

ఎద్దు—ధర్మమడుగుచున్నావా? అన్నికాలములయందును విసుగులేక రాత్రింబవళ్ళు కష్టపడి పనిచేయునప్పుడే కడుపునిండ తిండిపెట్టువారు కారు ముసలిదానినని నన్నిప్పుడు అనలే తోలివేసినారు. మనుష్యులకు ధర్మ మెక్కడ! గాన నిన్ను చంపుటయే ధర్మము.

పులి—ఇంక నీపనిసరి.

బ్రాహ్మ—మొఱ్ఱో! ఇంకా ముగ్గురుమధ్యవర్తులున్నారుకాదా? (అని యిద్దరును పోవుదురు.)

4వ రంగము. రామబంధు, బ్రాహ్మణుడు, పులి.

బ్రాహ్మ—ఓపక్షిరాజా! నేనీపులికి సహాయము చేసితిని. నన్నిప్పుడది చంపబోవుచున్నది. నీతి చెప్పుము.

రామ—గ్రామములో నివసించక అడవిలోతిరుగు నేను పెట్టిన గుడ్లు నరులు దొంగతనముగా తీసుకొనిపోయెదరు.

వారికి నీతియెక్కడ నున్నది. మీయడల దయచూప రాదు. నిన్ను చంపవలసినదే.

పులి—ముగ్గురైనారు ఇక నిన్ను ముక్కలుచేసెదను.

బ్రాహ్మ—ఇంక నిద్దరున్నారుకాదా! తరువాత చంపుదువుగాని లే. (అని పోయిరి.)

5వ రంగము. మొసలి బ్రాహ్మణుడు, పులి.

బ్రాహ్మ—ఓ మొసలీ! దాహమని ఏడ్చిన ఈపులిని బైటకు తీసితిని నన్నది మ్రింగబోవుచున్నది. తగవు చెప్పుము.

మొసలి—నేనెప్పుడు నీళ్ళలో నుందును. నరులకంటబడను. నన్ను వలలువేసి తుపాకులతో గాల్చెదరు. గాన నిన్ను చంపదగును.

పులి—ఇకచాలులే నిన్నుమ్రింగెదను.

బ్రాహ్మ—ఇంకొక్కడే. ఇంకొక్కడే. కొంచెమాగుము (అని పోయిరి)

6వ రంగము. నక్క, బ్రాహ్మణుడు, పులి.

బ్రాహ్మ—నక్కబావా! పులినోటబడుచున్నాను. నన్ను రక్షించవలెను.

నక్క—నీవేమిచేసినావు?

బ్రాహ్మ—పులి దాహమని ఏడ్వగా బోనుతలుపుతీసినాను.

నక్క—బోను ఎక్కడనున్నది.

పులి—తోటలోనున్నది.

నక్క—నాకు బోధపడలేదు. కన్నులార చూచినగాని గ్రహించు తెలివినాకు లేదు.

పులి—ఏమిచేయమనెదవు.

నక్క—బోనువద్దకు పోవలెను వచ్చెదరా. (అందరునుపో

7వ రంగము. బోనుకడ్డ అంకము.

బ్రాహ్మ—ఇదుగో బోను చూడు.

నక్క—ఈ బోనులో పులి ఎట్లున్నది

పులి—బోనులో ప్రవేశించి ఓ నక్కా! ఇట్లు నిలుచుచున్నాను.

నక్క—దీనికి తలుపు ఎక్కడ?

బ్రాహ్మ—తలుపు ఇదుగో దీనిని ఇట్లు మూసి వేయుచుండి మూసెను.

నక్క—సరేగాని దీనికి గడియున్నదా? అదియెగాపమునా

పులి—గడియ వేయున్నది

బ్రాహ్మ—ఇదిగో చూడు నేను వేయుచున్నాను (అని వేసెను)

పులి—ఇప్పుడు ఏమనెదవు నేను ...

నక్క—ఆ! తినవచ్చునుగాని నిన్ను యిట్లు ఉంచినవారు వచ్చు వరకు నిరీక్షించి తినుచుండి దొరికిన తిని వచ్చును బ్రాహ్మణా నీదారిని నీవు పద. అయ్యా యీ కర్తవ్యమన్ని చోటులకు రాదని నరుడు తెలుసుకొనుము. నాదారిని నేనుపోయెదను. (అని నక్క, బ్రాహ్మణుడు వెళ్లిపోయిరి.)

పులి—బోనులోనుండి ఎగిరిపడుచుండెను.

శ్రీ సుజనరంజనీముద్రాక్షరశాల, కాకినాడ.